

УДК 159.922.62

Яремчук О. В.

доктор психологічних наук

доцент кафедри соціальної та прикладної психології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

АКМЕ-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ МІФОТВОРЧОСТІ

Стаття присвячена презентації психологічних технологій акме-орієнтованого розвитку особистості на основі етнокультурної міфотворчості. Акцентується взаємозв'язок етнокультурного образу світу та індивідуального образу світу суб'єкта. Розглядається алгоритм саморозвитку особистості в індивідуальному авторському міфі. Акме-орієнтовані технології етнокультурної міфотворчості вибудовуються на основі авторської соціально-психологічної концепції етнокультурної міфотворчості особистості і розраховані на студентську аудиторію.

Ключові слова: етнокультурна міфотворчість, індивідуальний авторський міф, саморозвиток особистості, суб'єктивний образ світу, акме-орієнтовані технології.

Постановка проблеми. Глибинні трансформації психіки особистості в умовах культурної глобалізації потребують психологічного супроводу цього процесу. Екологічним шляхом створення цілісного образу динамічного світу є етнокультурна міфотворчість особистості та спільноти, що включає індивідуальне авторське міфотворення. Етнокультурна міфотворчість — це синтетичне і багаторівневе явище, що відображує здатність людини розпізнавати архетипово-символічні змісти і, взаємодіючи з ними, розкривати свій культурно-історичний і соціально-психологічний потенціал. Етнокультурна міфотворчість, виступаючи важливою формою пізнання, самоактуалізації, саморозвитку та самоздійснення особистості в умовах культурної глобалізації може бути основою для створення акме-орієнтованих технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Теоретичне та емпіричне дослідження змістових та динамічних ознак етнокультурної міфотворчості співвідноситься з традиціями Одеської школи історичної психології І. Г. Білявського [3]. Це зумовлено орієнтацією цієї наукової школи на синтез різних підходів до актуалізації культурно-історичного потенціалу особистості як представника певного покоління визначеної етнокультури та історичної епохи на основі міфотворчості. Вивчення й оцінка актуальної аудиторії впровадження акме-орієнтованих технологій етнокультурної міфотворчості здійснювалися нами в ході дослідження культурно-історичного потенціалу молоді трьох регіонів України: центрального, південного та західного [7]. Формування просторово-часової структури цих технологій (а саме, елементного складу

технологічних процедур й співвідношення між ними) відбувалося протягом 2010–2013 років у серії соціально-психологічних тренінгів, що проводились у студентських аудиторіях. Розробка організаційного процесу, який забезпечує динаміку цих технологій у відповідності до їх функцій, була здійснена в емпіричній частині нашої докторської дисертації «Психологія етнокультурної міфотворчості особистості» [7].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основним завданням статті є презентація психологічних технологій акме-орієнтованого розвитку особистості на основі етнокультурної міфотворчості. В ході вирішення цього завдання, ми акцентуємо взаємозв'язок етнокультурного образу світу та індивідуального образу світу суб'єкта; розглянемо алгоритм саморозвитку особистості в індивідуальному авторському міфі та подамо просторово-часову структуру акме-орієнтованих технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тенденція реміфологізації соціального життя в епоху глобалізації викликає ефект одночасного існування різних видів міфів: архаїчних, міфів масової культури, особистого та індивідуального авторського міфів, національного міфу. Тому системний підхід до міфотворчості в сучасних умовах повинен врахувати взаємозв'язок між різними видами міфів. Це відбулося у процесі створення акме-орієнтованих технологій.

На фоні деконструкції архаїчних міфів й створення нових міфологічних форм важливо дати визначення міфів як стану суспільної свідомості, який є сталим й, разом з тим, динамічним в різні епохи. Дійсно, кожна цивілізація у своєму ставленні до міфу проходить певні етапи. Спочатку — це дорефлексивне злиття, розчинення в міфі, потім — деміфологізація і, нарешті, реміфологізація — повернення до міфологічної картини світу на новому рівні, де в знятому вигляді в свідомості особистості перебувають всі попередні етапи. Але, окрім суспільних інсталяцій міфу, актуалізуються індивідуальні форми міфотворчості, що впливають з суб'єктивних переживань світу.

На думку Л. Д. Бевзенко, роль індивідуальності в епоху постмодерну зростає [2]. Причому відповідальність з полюсу елітарного зміщується в повсякдення через те, що в критичній точці у вирішальний момент може опинитися будь-яка людина. Розглядаючи типи індивідуальних переживань світу та соціокультурну динаміку, дослідниця пропонує власну класифікацію на основі критерію структурування світу індивідом в суб'єктивному образі світу. Перший рівень — світ як цілісність, для якого характерне почуття ембріональної вродженої включеності в цю цілісність та переживання захищеності. Це — міфологічне структурування світу. Другий рівень — світ як опозиція суб'єкту. Протиставлення «людина — світ», що передає стан боротьби. На цьому рівні відбувається структурування світу шляхом бінарних опозицій. Це — логічне структурування. Третій рівень характеризується відчуттям хаотичності, відсутністю мети та смислу. На цьому рівні панує беззахисність, самотність, приреченість через відсутність структурування. Четвертий рівень позначений відчуттям світу як цілісності, але вже з присутністю яскраво вираженої індивідуаль-

ності людини. Для нього характерні стосунки синергізма, співзвучності долі світу та індивідуальної долі. Провідною логікою структурування світу є логіка парадоксальності [2].

В теперішніх умовах можна констатувати наявність всіх чотирьох рівнів структурування суб'єктивного образу світу. Тобто в індивідуальному досвіді людини присутні: по-перше, уявлення про структуру та зв'язки, просторово-часовий та причинно-наслідковий закони; по-друге, залишаються актуальними тілесна, емоційна та інтелектуальна готовність реагування на події світу — природного, соціального, духовного.

В цілому, коментуючи зазначену вище типологію, зауважимо зв'язок рівнів структурування світу з розвитком людини в онтогенезі. Якщо на першому етапі актуальним є цілісне світовідчуття, в якому дитина ще не виокремлює власної індивідуальності. То на другому етапі, замість втраченого цілісного переживання світу, виникає вкрай спрощений спосіб його структурування: дихотомія суб'єкта та об'єкта. В цій логіці порядок заснований на простих раціональних, формально-логічних побудовах. Зі світу зникає символічна багатовимірність і вкорінюється знакова бінарна опозиція. Пізніше стає характерним кризовий розвиток з його вибудовуванням нового «Я» з хаосу й невизначеності внутрішнього світу. Виникає запитання, як з цього хаотичного мозаїчного світу знову створити цілісність і якою вона може бути? Ми солідаризуємося з Л. Д. Бевзенко у тому, що це — динамічна, парадоксальна цілісність. До людини, яка осягнула граничне відчуття власної індивідуальності, знову повертається інтуїція включеності в Універсум. В цьому переживанні синтезується індивідуальне та колективне, поєднуючись у діалектичне ціле: перебіг подій у світі безпосередньо позначається на самій людині і, навпаки, всі події індивідуального життя переживаються як резонансні до станів світу.

Парадоксальна природа цього відношення полягає в тому, що воно включає гостре, навіть болюче усвідомлення власного «Я» як окремої та унікальної сутності та стремління вийти за межі цієї індивідуальної організації, бути єдиним з Усім. Е. Фром співвідносить такий стан з релігійним настановленням, яке водночас постає як найбільш повний досвід індивідуальності і як його протилежність. Це гордість, цільність і в той же час смиренність, що постає в переживанні себе як лише візерунка на тканині Універсуму [6, 43]. Логіка парадоксальності відкриває нові можливості соціальної інтеграції: людина як активна сила отримує можливість в певні біфуркаційні моменти одним своїм вчинком повернути події в певному напрямку. Ця нова цілісність вже не гарантує людині того захищеного ембріонального стану, який був присутній в першому модусі структурування світу. Досвід багатотисячолітнього руху культури призвів до необхідності нової цілісності, яка знімає в собі дихотомічність та перевершує її, до необхідності постановня глобального міфу.

Особистість, яка соціалізується в певній культурі, спонтанно інтеріоризує смисли, закладені в певній етнокультурній матриці. Суб'єкт уже здатний вибірково ставитись до соціалізаційного впливу культури, залишаю-

чись конгруентним індивідуальному досвіду, автентичним у породженні сенсу, автором власного життя. Саме на цьому етапі самоактуалізації особистість пізнає світ і себе через пікові переживання, отримуючи досвід глобального світовідчуття.

Пікові переживання як відкриття індивідуалізованого сенсу буття і разом з тим універсального сенсу, заломленого в ціннісно-смысловий простір етнокультури свідчать про особливий суб'єкт-суб'єктний рівень взаємодії творчої особистості з трансцендентним. В релігійних уявленнях певної етнокультурної спільноти, де сконцентрований досвід пікових переживань, найбільш повно розкривається глибинна сутність етнічності як соціетальної матриці, що породжує відповідний етнічний антропотип. Наприклад, психологічно-іманентний образ Бога в православ'ї акцентує героїку страждань Христа, таким чином пропонуючи страждання як атрактор, в якому віддзеркалена екзекутивність слов'янської душі [7].

Ймовірно, що самотрансценденція суб'єкта-міфотворця за межі дії соціетальної матриці етнічності в пікових переживаннях, дозволяє йому осягнути індивідуальні смисли, які оформлюючись у цілісність індивідуального авторського міфу, транслюються в культуру і стимулюють етнокультурну спільноту до трансформації традиційних цінностей.

Обґрунтуймо змістовий і функціональний взаємозв'язок суб'єктивного образу світу з етнокультурною міфотворчістю особистості та підкреслимо їхню роль у саморозвитку людини. Згідно з сучасними уявленнями, розвиток особистості полягає в організації й інтегруванні людиною свого внутрішнього світу. Це шлях до себе, шлях самопізнання і самоусвідомлення. Власне кажучи, психічний розвиток тільки тоді стає розвитком особистості, коли супроводжується рефлексуванням власного досвіду. З цього моменту людина сама визначає напрямок свого розвитку, контролює його і несе за нього відповідальність. Однак, розвиток особистості не може бути зведено тільки до рефлексії. Особистісний розвиток здійснюється також у площині активної діяльній взаємодії людини з навколишнім світом. Результатом цих двох процесів є синтезування суб'єктивного образу світу, діалектика якого відповідає діалектиці становлення особистості.

В основі образу світу — космічні і соціальні категорії культури, вони ж категорії ментальності, відображені у свідомості. Сітка координат свідомості складається з системи концептів-міфологем, таких як «порядок», «справедливість», «воля», «необхідність», «краса», «істина» і т. ін. Через здатність міфологем до розгортання й розвитку в індивідуалізованому варіанті для кожної особистості категоріальний план свідомості конкретного індивіда набуває певного суб'єктивного емоційно забарвленого вигляду.

Виходячи з цього, можна припустити, що суб'єктивне переломлення або розширення категоріального складу колективної свідомості через включення нових міфологем поступово призводить до реальних змін у житті етнокультурної спільноти.

Ці зміни відбуваються завдяки впливові лідерів, що мають високий рівень суб'єктності. Їхній суб'єктивний образ світу істотно обумовлює відтворення етнічної ментальності та культурних традицій у наступних по-

коліннях, насамперед через його духовну інтенціональність та емоційне резонування з етнокультурним образом світу.

На думку Т. М. Титаренко, будучи суб'єктивним, образ світу в той же час «несе в собі загальнолюдський зміст, відтворює еволюційний шлях, пройдений родиною, нацією, культурою, концентрує набутий досвід і не-реалізовані потенції, про які людина навіть і не підозрює» [5, 35].

Близькі за змістом думки висловлюються С. Ю. Артем'євою, яка вважає, що образ світу «втілює сліди всієї передісторії психічного життя суб'єкта. Ці сліди організуються в структуру суб'єктивного досвіду, що дозволяє їм бути реальними регуляторами та будівельним матеріалом суб'єктивного образу світу» [1, 17]. Виходячи з цих міркувань, можна припустити, що суб'єктивний образ світу вступає в складну взаємодію з етнокультурним образом світу в індивідуальному авторському міфі. Це дає підстави для аналізу трансформації цінностей та смислів етнокультурної спільноти під впливом індивідуальних авторських міфів видатних особистостей.

Кожна етнокультурна спільнота гостро відчуває потребу в таких особистостях, насамперед, для здійснення гармонійної та своєчасної трансформації колективного образу світу в динамічних соціально-історичних умовах. Прикметна риса власників суб'єктивного образу світу — цілеспрямоване самопізнання й активний напружений пошук індивідуального сенсу існування в світі. Свідомість такої людини проникна для глибинних несвідомих архетипових вмістів й зберігає при цьому внутрішню цілісність та інтенціональність.

Суб'єкти етнокультурної міфотворчості вже самим фактом свого існування та суб'єктивним поглядом на світ створюють духовно заряджене поле самовдосконалення в певній спільноті. Вони демонструють особливу значущість етнокультурного образу світу для конкретної людини, беруть його за основу власної життєтворчості та позиціонують як свій екзистенціальний проект.

Індивідуальна авторська міфотворчість може бути розглянута як перетворення процесу пізнання в самопізнання та самоініціацію суб'єкта в культурі. Розуміння суті, що дає можливість суб'єктам-міфотворцям будувати прогнози на майбутнє в невизначених ситуаціях, репрезентує глибинний рівень образу світу, що безпосередньо пов'язаний з архаїчною міфологією й архетипами колективного несвідомого.

Звідси випливає припущення стосовно того, що процес саморозвитку творчої особистості в етнокультурній міфотворчості супроводжується створенням нових обрядово-ритуальних форм — індивідуальних авторських міфів, що дозволяють більш повно осягати закладену на архетипових рівнях етнокультурну потенційність і є своєрідною самоініціацією особистості в сакральний простір культури.

Подамо просторово-часову структуру акме-орієнтованих технологій. Перша з них — самоконструювання «Я» на основі колективного несвідомого слов'ян в обрядовому спільному вчинку [4]. Вихідним положенням пропонованої технології стало таке. Колективне несвідоме давніх слов'ян виступає основою самоконструювання «Я» і, в залежності від запитів кон-

кретних особистостей, фасилітує їхню самоактуалізацію, саморозвиток та самоздійснення. Такий погляд дає можливість зберегти цілісність «Я» та «Ми» в умовах трансформації українського суспільства. Це технологія акме-орієнтованого розвитку особистості із залученням психо-історичної реконструкції.

Основний акцент виставляється на зв'язку колективного несвідомого та етноархетипів з самоактуалізацією, саморозвитком та самоздійсненням особистості завдяки принципу карнавальності. Ми звернулися до міфологем богів та богинь слов'янського пантеону через те, що найяскравішим виявом архетипових енергій є ідея зв'язку людини з божеством, а поділ на чоловіче та жіноче, присутній в язичницьких пантеонах, пов'язаний зі взаємодією природних стихій і якостей творіння. Тобто міфологеми богів, як культурних героїв слов'ян, активізують ідею життєтворчості та взаємодії чоловічого та жіночого первнів. У психіці сучасної людини все яскравіше відчувається андрогінний акцент, тому в сьогоdnішніх реаліях чоловіче та жіноче потребують не розведення, а продуктивного синтезу задля індивідуації особистості. Це слушно запроваджувати на основі взаємодії з колективним несвідомим. В якості ключової ми пропонуємо міфологему Веселки як потужний ресурс єднання на кількох рівнях: свідомості з несвідомим, чоловічого та жіночого як архетипів та рольових позицій.

В запропонованій технології також задіюється психорезонанс з музичними архетипами давньослов'янської традиції, що має яскраво виражений катарсичний потенціал. Ключову роль в цьому музиграв архетип «Славління», який характерний для святкових обрядових дійств слов'ян, що долучалися, таким чином, до світу богів. В «славлінні» відбувається суб'єктивна семантизація «плинних смислів» особистого несвідомого, пов'язаних з конструюванням індивідуального авторського міфу кожного з учасників. Це зумовило резонанс у взаємодію зі смислами інших учасників та актуалізувало екзистенціальний проєкт особистості, що метафорично передавалося у «розгортанні власного талану». «Талан» у даному разі — це особиста обдарованість, відчуття власного покликання, діяльнісний та перетворювальний потенціал особистості, її мотивація до вчинку самоідентифікації з традицією до індивідуальної авторської міфотворчості на її основі. Метафоризація процесу «розгортання власного талану» відбувалася протягом всього тренінгу, але кульмінацією стало плетіння талісману у вигляді орнаменту з різнокольорових ниток, які «благословляла» богиня Макошь. Таким чином, актуалізувалася міфологема Веселки.

Ця міфологема, як медіація між сучасними та давніми слов'янами подала у власноруч створеному учасниками артефакті, що поєднував різні кольори в індивідуальний неповторний візерунок. Власне, завдяки міфологемам Талану та Веселки, відбулося потенціювання індивідуальних уявлень про майбутнє, які символізувалися вподобаними кольорами ниток. Це, по суті, творення смислів, що збагачує не тільки суб'єкта, але й проінтерпретовану ним слов'янську давнину. Такий підхід до саморозвитку особистості в культурно-історичному просторі містить терапію народною творчістю.

Етнотерапія: сприяє трансляції культурно-історичних смислів в індивідуальних авторських міфах учасників, а також опредметненню індивідуальних смислів в груповому дійстві. Творення індивідуального авторського міфу як післядія обрядового спільного вчинку оприявнювалося у плетінні власного оберегу-талану.

Міфодрама поживлявала міфологеми творення Світу та «творення власної долі» з ниток Макоші, що сприяло усвідомленню суб'єктності та мотивувало учасників тренінгу на розвиток творчого потенціалу.

Психо-історична реконструкція передбачала діалог з міфологемами Лади (злагода, сімейне благополуччя, любов), Дажбога (захисник, мужній воїн, прабатько слов'ян), Живи (цілюща енергія, зв'язок з предками), Макоші (доля, передзаданість) з метою трансформації їх культурно-історичних смислів в індивідуальному авторському міфі та вироблення нової міфологеми для консолідації спільноти в сучасних умовах. Цією міфологемою стала Веселка Єдності.

Наступна технологія акме-орієнтованого розвитку — це історичне самопроекування особистості на основі етнокультурної міфотворчості. Для цього ми залучили ідею автобіографічного наративу як способу оприявлення індивідуального авторського міфу. Автобіографічний наратив «Один день в епосі...» знімає багатозначність на користь «тут-і-тепер» зробленого суб'єктом вибору певної епохи з її культурно-історичним простором і тим самим виконує когнітивні та терапевтичні функції. Ціннісно-смісловий резонанс з вчинками та почуттями людей з іншої епохи спонукав учасників цього тренінгу до індивідуального авторського міфотворення, потенціювальний ресурс якого полягав в самоперевершенні та самоконструюванні «Я».

На основі положень соціально-психологічної концепції етнокультурної міфотворчості особистості ми застосували психологічні прийоми трансляції та трансформації культурно-історичних смислів у наративах та діалогах, а також прийом створення міфологічних артефактів-посередників між епохами та колективне синтезування символу як універсального артефакту, що конденсує досвід багатьох епох.

Алгоритм запропонованої технології передбачає застосування механізмів актуалізації етнокультурної міфотворчості особистості, а саме, психо-історичної реконструкції, як діалогу смислів учасників зі смислами різних історичних епох; психорезонансу як поживлення особистого несвідомого через музичні твори окремих епох; катарсису, як опрацювання тіньових вмістів особистого та колективного несвідомого, що проектувалися в культурно-історичний простір іншої епохи; символотворчості і смислоутворення на основі образів і міфологем різних історичних епох. Психо-історична реконструкція оприявнювалася переважно на етапі створення наративу «Один день в епосі...». Механізми психорезонансу, катарсису, символотворчості та смислоутворення в свою чергу працювали в ході та в післядії спільного вчинку етнокультурної міфотворчості, який інтегрував всі ці механізми.

Ключовим мотивом групової роботи була ідея спільновчинкової взаємодії учасників тренінгу як представників різних епох: античної, середньо-

вічної, епохи Відродження, Просвітництва та сучасної епохи з метою осягнення специфічних для них культурно-історичних смислів у діалогах та синтезування нових ціннісно-смыслових орієнтацій на перетині смыслових полів різних культур.

Плинні смисли особистого несвідомого окремого учасника, резонуючи зі смислами інших, поживлявали самоконструювання «Я» на основі особистого міфу, що спонукало до індивідуальної авторської міфотворчості. Основний психодраматичний конфлікт зосереджувався навколо «темних» та «світлих» прикмет певної епохи, зокрема поставав в опрацюванні проблеми «культура — варварство», що актуальна у всі історичні періоди. Психодраматичне «проживання» цієї проблеми в різних епохах поживляло творення суб'єктивних смислів, стимулювало учасників до самоініціації в культурі.

Висновки. Етнокультурна міфотворчість особистості — це процес створення суб'єктивного міфологічного простору (індивідуального авторського міфу), який корелює з певним типом культурно-історичного, етносоціального та екзистенціального досвіду. Саме створення індивідуального авторського міфу як трансцендентний акт цілісного самоосягнення власного призначення, задовольняє потребу культурно-історичного освоєння часу, розгортання потенціалу особистості як суб'єкта історії та культури. Широкий дослідницький контекст етнокультурної міфотворчості особистості спонукає до узгодження різноспрямованих поглядів на неї у соціально-психологічній концепції, яка пояснює та прогнозує етносоціальні та психологічні прояви міфотворчості в епоху глобалізації, а також самоактуалізацію, саморозвиток та самоздійснення особистості в глобалізаційній культурі. Саме на цій теоретичній основі вибудовувалися акме-орієнтовані технології, які можуть бути розглянуті як інновації в процесі підготовки студентів-гуманитаріїв. Ключову позицію в них займає діалог, що реалізується в інтра- та інтерсуб'єктивній сферах особистості. При чому процесуальність як онтологічний атрибут діалога оприявнюється у процесуальній природі наративу, у взаємопереходах зовнішнього і внутрішнього планів особистості. В цій концепції наголошується, що міф, як система мислення й досвіду, яка спирається на психологічний баланс свідомої та несвідомої сфери особистості, виступає медіатором між реальним та потенціальним «Я», між модусами «Я» та «Ми».

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Рух технологічної системи етнокультурної міфотворчості в нові середовища, зокрема, в галузь соціальної роботи є перспективною тенденцією розвитку акме-орієнтованих технологій. У зв'язку з цим виникає необхідність розширення аудиторії їх застосування, включаючи різні вікові, професійні та етнокультурні групи.

Список використаних джерел та літератури

1. Артемьева Е. Ю. Основы психологии субъективной семантики / Е. Ю. Артемьева. — М.: Смысл, 1999. — 350 с.

2. Бевзенко Л. Д. Синергетические предпосылки интеграции макро- и микросоциологических подходов [Текст]: дис. ... канд. социол. наук / Л. Д. Бевзенко. — К., 1993. — 218 с.
3. Белявский И. Г. Мистические учения в новейшей истории психологической науки / И. Г. Белявский. — Одесса: Астропринт, 2002. — 420 с.
4. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении / В. А. Татенко. — К.: Просвіта, 1996. — 404 с.
5. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т. М. Титаренко. — К.: Либідь, 2003. — 376 с.
6. Фромм Э. Психоанализ и религия; Искусство любить; Иметь или быть? [Текст]: научное издание / Э. Фромм; [пер. с англ.]. — К.: Ника-Центр, 1998. — 400 с.
7. Яремчук О.В. Психологія етнокультурної міфотворчості особистості: моногр. / О.В. Яремчук. — Одеса: Фенікс, 2013. — 431 с.

References

1. Artemyeva E. Y. Osnovy psikhologii subyektivnoy semantiki / E. Y. Artemyeva. — M.: Smysl, 1999. — 350 s.
2. Bevzenko L. D. Sinergeticheskiye predposylki integratsii makro- i mikrosotsiologicheskikh podkhdov [Tekst]: dis. kand. sotsiol. nauk / L.D. Bevzenko. — K., 1993. — 218 s.
3. Belyavsky I. G. Misticheskiye ucheniya v noveyshey istorii psikhologicheskoy nauki / I. G. Belyavsky. — Odessa: Astroprint, 2002. — 420 s.
4. Tatenko V. A. Psikhologiya v subyektном izmerenii / V. A. Tatenko. — K.: Prosvita, 1996. — 404 s.
5. Titarenko T. M. Zhittevy svit osobistosti: u mezhakh i za mezhami budennosti / T. M. Titarenko. — K.: Libid, 2003. — 376 s.
6. Fromm E. Psikhhoanaliz i religiya; Iskusstvo lyubit; Imet ili byt? [Tekst]: nauchnoye izdaniye / E. Fromm; [per. s angl.]. — K.: Nika-Tsentr, 1998. — 400 s.
7. Yaremchuk O. V. Psikhologiya etnokulturnoi mifotvorchosti osobistosti: monogr. / O. V. Yaremchuk. — Odesa: Feniks, 2013. — 431 s.

Яремчук О. В.

доктор психологических наук,
доцент кафедры социальной и прикладной психологии
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

АКМЕ-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ЭТНОКУЛЬТУРНОГО МИФОТВОРЧЕСТВА

Резюме

Статья посвящена презентации психологических технологий акме-ориентированной разработки личности на основе этнокультурного мифотворчества. Акцентируется взаимосвязь этнокультурного образа мира и индивидуального образа мира субъекта. Рассматривается алгоритм саморазвития личности в индивидуальном авторском мифе. Акме-ориентированные технологии этнокультурного мифотворчества выстраиваются на основе авторской социально-психологической концепции этнокультурного мифотворчества личности и рассчитаны на студенческую аудиторию.

Ключевые слова: этнокультурное мифотворчество, индивидуальный авторский миф, саморазвитие личности, субъективный образ мира, акме-ориентированные технологии.

O. V. Yaremchuk

Doctor of Psychology

Associate Professor of Social and Applied Psychology

Odessa I. I. Mechnikov National University

AKMEORIENTED TECHNOLOGIES OF ETHNO-CULTURAL MYTH-CREATIVITY

Abstract

The trend to remythology the social life in the era of globalization is the effect of the simultaneous existence of different types of myths: such as archaic myths, myths of popular culture, personal and individual author's myths, national myth. Therefore, a systematic approach to myth-creativity in modern terms must take into account the relationship between different types of myths. This was reflected in the creation of Acme-oriented technologies.

Against the deconstruction of archaic myths and creation of new mythological forms it is important to determine «myth» as a character of social consciousness, which is stable and at the same time, dynamic at various epoch.

In the article it is presented the spatio-temporal structure of acme-oriented technologies. The first of these is the selfconstruction of «I» on the basis of the collective unconscious of the Slavs in the common ritual act. The starting position of the proposed technology is the following: the collective unconscious of the ancient Slavs acts as a basis of selfconstruction of «I» and depending on the specific requests of individuals it facilitates their self-actualization, self-development and self-realization.

Next technology of acme-oriented development is the historic self-designing of personality on the basis of ethnic and cultural myth-creativity. We have engaged the idea of autobiographical narrative as a way of occurrence of individual author's myth for this aim.

On the basis of the socio-psychological concept of ethno-cultural myth-creativity of personality we used psychological techniques of transmission and transformation of cultural and historical meanings in the narratives and dialogues, and also techniques of the creation of mythological artifacts mediating between eras and collective synthesizing of the symbol as an universal artifact that condenses the experience of many epoch.

Key words: ethno-cultural myth-creativity, individual author's myth, self-development of the personality, a subjective world image, akme-oriented technologies.

Стаття надійшла до редакції 09.04.2014